

Mediewistyka włoska w Internecie

W badaniach historycznych szybkie dotarcie do informacji za pomocą Internetu stanowi nieocenioną wartość, o czym przekonać może się każdy użytkownik katalogów bibliotecznych czy archiwalnych *on-line*. Mimo że europejskie środowiska mediewistyczne są w porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi w mniejszym stopniu zainteresowane wykorzystaniem tego medium jako narzędzia w badaniach historycznych, to jednak w sieci pojawiają się systematycznie nowe inicjatywy pozwalające na zapoznanie się w krótkim czasie i, co jest przecież argumentem nie mniej znaczącym, bez ponoszenia znacznych kosztów z dorobkiem historiografii poszczególnych ośrodków naukowych. Odnosi się to także do osiągnięć mediewistyki włoskiej — bogatej i intensywnie się rozwijającej, a stosunkowo słabo znanej w naszym kraju.

W przypadku Włoch wygodnym punktem wyjścia do rozpoczęcia poszukiwań jest amerykański katalog *Italian History Index — Periods: Medieval Italy History*, <http://www.iue.it/LIB/SISSCO/VL/hist-italy/medieval.html>, stanowiący część większego przedsięwzięcia: *WWW-VL History Index Network*. Katalog ten zawiera łącza do najważniejszych mediewistycznych włoskich stron internetowych, w tym również przewodników archiwalnych i bibliotecznych. Umożliwia szukanie według różnych kluczy (chronologicznego, geograficznego, tematycznego i innych), ułatwia dostęp do katalogów czasopism i stron najważniejszych włoskich instytucji związanych z badaniami nad średniowieczem.

Internetowe katalogi włoskich zasobów archiwalnych dostępne są poprzez specjalistyczne witryny: *Archivi italiani in rete* <http://www.leonet.it/culture/sm/ital1.htm> (zawiera informacje o archiwach państwowych i łącza do ich stron) oraz *Sistema Archivistico Nazionale* <http://archivi.beniculturali.it/> działająca pod patronatem Ministero per i Beni e le Attività culturali (obok łączy do katalogów *on-line* poszczególnych archiwów publikuje pomoce archiwalne i artykuły z zakresu archiwistyki, poza tym można tu korzystać z wygodnego przewodnika po archiwach włoskich i ich zasobach wraz z wyszukiwarką). We włoskim Internecie znaleźć można również samodzielne edycje zespołów źródeł. Świetną ilustracją możliwości, jakie w pracy edytorskiej daje wykorzystanie technik komputerowych, stanowi na przykład publikacja zespołu *Mediceo avanti il Principato (XIV–XVI w.)*, przechowywanego w Archivio di Stato we Florencji <http://www.archiviodistato.firenze.it/Map>

Do katalogów bibliotek włoskich najłatwiej dotrzeć poprzez oficjalną stronę Servizio bibliotecario nazionale <http://opac.sbn.it>, zawierającą informacje o wszystkich księgozbiorach oraz łącza do

ich elektronicznych katalogów. Można również skorzystać z przewodnika Superdante <http://www.superdante.it>.

Najwygodniejszy w użyciu, choć niepełny katalog zawartości czasopism włoskich znajduje się w witrynie Istituto Internazionale di Storia Economica „F. Datini” w Prato pod adresem <http://www.istitutodatini.it/biblio/riviste/home.htm>. Znacznie obszerniejszy jest uniwersalny katalog *European University Institute Library. Collections* <http://www.iue.it/LIB/per.html>.

W ciągu ostatnich lat kilka włoskich ośrodków badawczych podjęło próby stworzenia specjalistycznych stron internetowych poświęconych historii średniowiecza. Wartość naukowa tych przedsięwzięć bywa różna, jednak co najmniej kilka osiągnęło wysoki poziom merytoryczny i stanowi źródło informacji pomocne także dla historyka nie zajmującego się dziejami Włoch. Na pierwszym miejscu wymienić należy *Reti Medievali. Iniziative on line per gli studi medievistici* <http://www.retimedievali.it>, stronę założoną przez grupę znakomitych mediewistów związanych z włoskimi ośrodkami akademickimi. W skład komitetu redakcyjnego wchodzi P. Corao, red. naczelny (Palermo), R. Delle Donne (Neapol), S. Gasparri (Wenecja), G. M. Varanini (Trydent), A. Zorzi (Florencja). Pomimo że strona ta istnieje od niedawna, stała się najważniejszym internetowym miejscem publikacji włoskich prac naukowych z zakresu historii średniowiecznych Włoch i zachodniej Europy oraz największym internetowym forum dyskusyjnym. Zamiarem autorów było ułatwienie kontaktów między historykami, co pozwoliłoby w przyszłości koordynować prace badawcze prowadzone równolegle w wielu ośrodkach, a jednocześnie przeciwstawienie się zalewowi amerykańskich publikacji internetowych z dziedziny mediewistyki, promujących zazwyczaj kierunki metodologiczne modne za Oceanem, a krytycznie przyjmowane przez europejskie środowiska naukowe.

Reti Medievali cechuje rozbudowana struktura i różnorodność podejmowanej problematyki. Z punktu widzenia badacza, pragnącego zapoznać się ze stanem badań mediewistycznych we Włoszech, szczególnie cenna jest Biblioteka *Reti Medievali*, w której dostępne są artykuły kilkudziesięciu znanych historyków z całego kraju, stale współpracujących z redakcją. Studia te są prezentowane bądź pierwszy, w części znane już z drukowanych czasopism. Znaleźć tu można także niepublikowane referaty, zaś za pośrednictwem „E-books” możliwe jest również ściąganie plików zawierających teksty starszych prac, których wersje książkowe są już dziś niedostępne w katalogach wydawniczych. Pomimo przeszkód związanych z ochroną praw autorskich, Biblioteka jest systematycznie uzupełniana.

Reti Medievali umożliwiają zapoznanie się z aktualnym stanem i perspektywami rozwoju nauk mediewistycznych we Włoszech. Publikowane są tu materiały związane z przedsięwzięcia-

mi badawczymi pozostającymi na różnych etapach realizacji: programy badawcze, *dossier* archiwalne, cząstkowe wyniki badań, jak również polemiki i dyskusje (działy: „Rivista”, „Repertorio”, „Materiali”, „Archivi”). Uzupełnienie stanowi kalendarz spotkań naukowych krajowych i zagranicznych (w dziale „Atti” udostępniane są programy i materiały konferencji). Cechą charakterystyczną tej witryny jest stworzenie odrębnego działu poświęconego dydaktyce, zawierającego informacje o możliwościach wykorzystanie technik multimedialnych jako instrumentu pracy historyka, schematy kursów i wykładów uniwersyteckich, wybory źródeł na użytek dydaktyki wraz z tłumaczeniami. Godny pochwały jest praktyczny interfejs, umożliwiający szybkie dotarcie do żądanych wiadomości oraz łąca ułatwiające zapoznanie się z pokrewnymi stronami włoskimi.

Wśród nich warto zapoznać się z najstarszą włoską stroną mediewistyczną redagowaną przez Uniwersytet we Florencji — *Polo Informatico Medievistico. Antichità medievali. Risorse per la didattica e per la ricerca* http://www.storia.unifi.it/_PIM/default.htm. Stronę tę podzielono na działy poświęcone archeologii, bizantynistyce, historii gospodarczej, egzegizie tekstów źródłowych, zawiera również kalendarium najważniejszych spotkań i seminariów. Została pomyślana przede wszystkim jako pomoc dla studentów wydziałów historii, gromadzi jednak także cenne informacje na temat prowadzonych aktualnie badań i realizowanych programów badawczych.

Wśród witryn o specjalistycznym charakterze godne uwagi jest *Scrineum: Saggi e materiali online di scienza del documento e del libro medievale*, kierowana przez znanego dyplomatyka E. Caua (Pawia) przy współpracy m.in. z M. Ansanim (Pawia), E. Barbierim (Pawia), G. G. Fissore (Turyn). Strona ta poświęcona jest w całości zagadnieniom z zakresu dyplomatyki, paleografii, nauki o książce i edytorstwa źródeł. Najciekawszą częścią stanowi dział poświęcony prezentacji prowadzonych aktualnie badań wraz z publikacją źródeł, będących przedmiotem studiów (także z podobiznami rękopisów), związanych z nimi pomocy (indeksów, repertoriów), omówieniem dziejów archiwów i poszczególnych zespołów. Rozmach tego przedsięwzięcia (przewiduje się publikację ponad 20 kodeksów dyplomatycznych) i kryteria przyjmowane przy edycji, a wreszcie wolny dostęp do zamieszczanych publikacji, pozwalają mieć nadzieję, że powstanie tu wkrótce jedna z najważniejszych włoskich mediewistycznych bibliotek internetowych.

Wśród specjalistycznych mediewistycznych czasopism internetowych wymienić należy „Medioevo Italiano” pod redakcją A. Gambelli <http://medioevoitaliano.org>, publikujące recenzje i artykuły poświęcone historii średniowiecznych Włoch, ze szczególnym uwzględnieniem prac młodych badaczy.

Rocznik „Cromohs. Cyber review of modern historiography” http://www.unifi.it/riviste.cromohs/ita/index_ita.html poświęcony jest prezentacji kierunków historiograficznych, dyskusji metodologicznych oraz problemów dydaktyki, zawiera także przewodnik po zasobach Internetu przeznaczony dla historyków (języki angielski, włoski i francuski). Dyskusji o najważniejszych zagadnieniach współczesnej historiografii i nowych metodach badawczych służy także forum internetowe *La Storia* <http://lastoria.unipv.it>.

W Internecie są także dostępne strony wszystkich ważniejszych pozauniwersyteckich instytucji naukowych zajmujących się badaniami w zakresie mediewistyki. Z reguły zawierają one informacje na temat realizowanych projektów badawczych, organizowanych konferencji oraz o publikacjach. Tu wymieniam tylko kilka

wybranych, których witryny zawierają materiały wykraczające poza to minimum: Istituto Internazionale di Storia Economica „F. Datini” w Prato <http://www.istitutodatini.it>, Centro italiano di studi sull’alto medioevo w Spoleto <http://www.cisam.org>, Istituto Storico Italo-Germanico (Trydent) <http://www.ita.it/ISIG/index.htm>, École française de Rome, Istituto storico-germanico di Roma <http://www.dhi-roma.it/it/istituto.htm> (dwie ostatnie strony pozwalają również na dotarcie do katalogów bogatych bibliotek tych instytucji).

Aneta Pieniądz-Skrzypczak
Warszawa

Informacja o przyznaniu Nagrody im. Adama Heymowskiego za lata 1999–2000

Jury ustanowionej przez Polskie Towarzystwo Heraldyczne Nagrody im. Adama Heymowskiego w składzie: prof. dr hab. Janusz Bieniak, mgr Sławomir Górczyński (sekretarz), prof. dr hab. Maria Koczerska, prof. dr hab. Stefan K. Kuczyński (przewodniczący), prof. dr hab. Andrzej Rachuba, przyznało następujące nagrody za najlepsze prace z zakresu heraldyki i nauk pokrewnych, opublikowane i powstałe w latach 1999–2000.

Nagroda w wysokości 900 zł i dyplom mgr Elżbiecie Sęczysz za pracę pt. *Szlachta wylegitymowana w Królestwie Polskim w latach 1836–1861*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2000.

Nagrodę w wysokości 900 zł i dyplom mgr Piotrowi Myslakowskiemu i dr hab. Andrzejowi Sikorskiemu za pracę pt. *Rodzina matki Chopina*, Oficyna Wydawnicza Familia, Warszawa 2000.

Nagrodę w wysokości 900 zł i dyplom dr Beacie Możejko i prof. dr hab. Błażewi Śliwińskiemu za pracę pt. *Herby miast, gmin i powiatów województwa pomorskiego*, tom I, Oficyna Pomorska, Gdańsk 2000.

Uroczystość wręczenia Nagrody odbyła się dnia 30 III 2001 r. w siedzibie Zarządu Głównego PTHer. w Warszawie, połączona z zebraniem naukowym i referatem dr B. Możejko pt. *Świadomość heraldyczna mieszkańców Pomorza Gdańskiego*.

Fundacja Naukowa im. Aleksandra Gieysztor Podziękowanie

Rada i Zarząd Fundacji Naukowej im. Aleksandra Gieysztor uprzejmie dziękują wszystkim osobom, instytucjom, organizacjom i stowarzyszeniom, które wpłatami pieniężnymi zechciały zasilić fundusz Nagrody im. Aleksandra Gieysztor. Z funduszu tego ustanowione będą nagrody za najlepsze publikacje młodych autorów z zakresu historii średniowiecza oraz dziejów polskiego państwa podziemnego w okresie II wojny światowej, zgodnie z głównym kierunkiem badań Profesora Gieysztor oraz Jego doświadczeniami związanymi z najnowszym okresem naszych dziejów.

Jednocześnie Rada i Zarząd Fundacji informują, że fundusz Nagrody im. Aleksandra Gieysztor jest otwarty dla dalszych wpłat (konto: PKO BP S.A. II O/Warszawa 44 10201026 122730338).